

Темній Наві, де очікують переродження несправедні душі. Навколо стовбура обертається галактика Чумацький Шлях, і душі предків зорями, немов очима, дивляться з неба на своїх нащадків у Яві.

У романі Надія Сеньовська [3] відштовхується від системи творення світу, що є характерною саме для українського етносу: 1) світ утворився з Яйця, відлунням чого в сучасному житті є створення українцями писанок і крашанок та використання їх у тій частині обрядовості, що дійшла до наших днів; 2) птахи-деміурги виступають в ролі творців або співтворців Світу; найчастіше це сокіл, голуб чи качка, які стають попередниками богів до набуття ними антропоморфної форми; 3) наявність в сюжеті дуалізму, коли дві протилежні стихії можуть щось створити (Вогонь і Вода), хоча найчастіше в міфології присутній один Творець.

Важливим є прагнення авторки відмежуватись від російського тлумачення стародавніх міфів, пошук їх української автентичності. Роман «Прокляття Лади» є одним із кроків на шляху становлення підґрунтя буття українського народу у його міфічних фольклорних традиціях.

Список використаних джерел

1. Гейштор А. Слов'янська міфологія. Київ: Кліо, 2014. 416 с.
2. Літературознавча енциклопедія: У двох томах. / автор-укладач Ю. Ковалів. 2007. Т.1 К.: ВЦ «Академія». 608 с.
3. Сеньовська Н. Залишки втраченої реальності: аналіз текстів на міфологічній основі. *Тенденції і перспективи вивчення літератури у середній і вищій школах: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 15 грудня 2022 року / за заг. ред. Н. Р. Грицак. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2022. С. 57–60.*
4. Сеньовська Н. Прокляття Лади. *Аркуш*. URL: <https://arkush.net/book>.

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ УМІНЬ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «БІОЛОГІЯ» В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Гуменюк Д.Г., Жирська Г.Я.

Надзвичайно стрімкий розвиток сучасного світу, бурхливі зміни технологій, непинне зростання ролі інформації, неабияке розширення прав та обов'язків людини ставлять перед сучасною школою завдання докорінної зміни освіти, актуалізації змісту, технологій становлення особистості учня, створення життєвого простору, спрямованого на розвиток і саморозвиток компетентної

особистості. На сьогодні зміни в шкільній освіті здійснюються в контексті реалізації концепції «Нова українська школа» і Закону України «Про освіту». В цих документах закладено основи підвищення якості освіти, в якій мають бути не лише знання, а й уміння їх застосовувати, оволодіння різними способами пізнавальної діяльності, життєвими навичками, виховання компетентної особистості, здатної до саморозвитку і самонавчання в умовах глобальних змін і викликів.

Компетентнісний підхід у біологічній освіті передбачає спрямованість процесу навчання на набуття здобувачами системи компетентностей: предметних і ключових. Комунікативна компетентність належить до ключових компетентностей особистості, які розглядаються як найважливіші, найвагоміші, найбільш необхідні людині для успішного життя та ефективної діяльності в різних сферах. Комунікативна компетентність – це знання та уміння взаємодіяти з людьми, уміння професійно спілкуватися та працювати у групі. Саме комунікативна компетентність забезпечує взаєморозуміння, довіру в стосунках, ефективність у вирішенні поставлених завдань.

Основа набуття комунікативної компетентності – активна діяльність учня і вчителя. У педагогічній практиці необхідно оптимально відбирати методи, прийоми, форми та засоби навчання, які будуть сприяти розв'язуванню практико орієнтованих завдань; аналізу життєвих ситуацій; використанню наочності; проведенню спостереження чи учнівського експерименту; виконанню проєктів; розв'язуванню проблемних ситуативних завдань; застосуванню технології розвитку критичного мислення тощо.

Перш за все, формування комунікативної компетентності сприяє формуванню в учнів вміння працювати й співпрацювати в колективі (команді, ланці, малій групі); розвитку комунікативності, культури міжособистісних взаємин, здатності приймати спільні рішення, а також виховує моральні орієнтири молоді, яка по закінченню школи приступить до професійної діяльності. Учень вчиться презентувати себе, ставити запитання, давати відповіді, дискутувати. Для цього доцільно використовувати різні ігри, до яких залучати всіх учнів групи і навіть тих, які втратили інтерес до навчання.

Формування комунікативної компетентності на уроках біології передбачає підготовку дидактичних матеріалів до занять з біології; репродукцію карток, уривків із фільмів; розробку системи нестандартних занять, які передбачають максимальне спілкування

учнів; залучення дітей до створення власного словника труднощів; створення на занятті гуртка нестандартних ситуацій, близьких до життєвих; стимулювання критичного ставлення до власної роботи, висловлювання власної думки та адекватного сприйняття відгуків; удосконалення вміння слухати і чути.

На уроках біології для правильного формування комунікативної компетентності важливо створювати ситуації порозуміння. Необхідно стимулювати в учнів вміння слухати, ставити питання, виховувати взаємоповагу один до одного. Для розвитку писемного мовлення учнів використовувати завдання, які передбачають розгорнуту письмову відповідь. Вчити працювати з біологічними термінами (а саме: запам'ятовувати, свідомо використовувати, знати переклад термінів іншомовного походження, будувати асоціативні зв'язки). Учень має вміти презентувати себе, ставити запитання до вчителя та однокласників, вести дискусію; висловлювати свої думки та аргументовано їх доводити; створювати проекти і презентації та захищати їх; вміти написати тези, план, реферат; визнавати свої помилки, уникати категоричності; використовувати біологічну термінологію. Важливими критеріями, що створюють атмосферу й визначають ефективність спілкування є щирість і істинність, а головними – принципи кооперації, доцільності, достатності, ввічливості, рівної безпеки, адекватності.

Формування комунікативної компетентності учнів – процес, який триває протягом всього навчання, відбувається не лише під час освітнього процесу та залежить від багатьох чинників: рівня засвоєння знань та умінь, особливостей мотивації, майбутньої професійної спрямованості, наявності необхідних особистісних якостей (доброти, гуманності, чуйності, терпіння, співчуття, емоційної адекватності й толерантності). Формування комунікативної компетентності тісно пов'язане із зростанням мотивації до навчання учнів у школі та самонавчання впродовж усього життя.

Список використаних джерел

1. Загубинога О.О. Формування ключових компетентностей учня на уроках біології. URL: <https://bit.ly/42tLVOU>.
2. Матяш Н.Ю., Коршевнюк Т.В., Рибалко Л.М., Козленко О.Г. Навчання біології учнів основної школи: метод. посібник. К.: КОНВІ-ПРИНТ, 2018. 208 с. URL: <https://bit.ly/3HFdCfC>.
3. Хоменко К.П. Формування комунікативної компетентності в учнів при вивченні біології. *Актуальні питання природничо-математичної освіти*. 2018. Вип. 1 (11). С. 120–124. URL: <https://bit.ly/44xCpVX>